

Sopot jako „Perła Bałtyku” w okresie międzywojennym

Pierwsza wojna światowa zahamowała rozwój Sopotu na ponad cztery lata. Po zakończeniu działań wojennych miasto próbowało nadrobić stagnację i powrócić do tradycji przełomu wieków, kiedy to było jednym z najmodniejszych kurortów w tej części Europy. Mimo powojennego kryzysu gospodarczego i inflacji, w Sopocie można było zauważyć stosunkowo duży rozwój budowlany, organizujący nowe atrakcje i rozrywkę, które zwiększały atrakcyjność miasta dla wczasowiczów. Władze miejskie przywiązywały dużą wagę do utrzymania czystości miasta, plaży i terenów leśnych, a także do opieki nad parkami i klombami [\[1\]](#).

W połowie lat dwudziestych w Sopocie było szesnaście hoteli i dwadzieścia pensjonatów. Zamożni turyści mogli wynająć wille, a mniej zamożni mogli wybierać spośród kilku tysięcy mieszkań i pokoi. Obok jednego z najlepszych Kasino-Hotelu w tej części Europy, wczasowicze mogli zatrzymać się w hotelach o wysokim standardzie: Central, Metropol, Reichsadler, Kaiserhof Eden Złoto Renu- Pałast. Z bardziej renomowanych pensjonatów: International, Lucas, Schuffler [\[2\]](#).

O roli, jaką odegrał Sopot, świadczy porównanie liczby turystów odwiedzających go w 1934 roku z liczbą turystów w innych nadmorskich miejscowościach Wolnego Miasta Gdańska. W Sopocie były wówczas 19833, w Oliwie 2289, w Stogach 859, a w Brzeźnie 311 [\[3\]](#).

Tabela 3. Liczba turystów przyjeżdżających do Sopotu, w latach 1920 – 1934.

Lata	Polska	Niemcy	Inny stan	Łączny Turystów
1920	4019	3474	1341	8834

1921	4981	5148	1719	11848
1922	13705	3399	2729	19833
1923	14180	5510	5637	24327
1924	14577	6655	2107	23339
1925	11824	6701	1651	20176
1928	14454	12528	2210	29192
1929	12956	12608	2140	27704
1930	12400	10611	1960	24971
1931	6182	8238	1727	16147
1933				14000
1934	5784	12342	1707	19833

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznika statystycznego Bearbeitet und herausgegeben vom Statistischen Landesamt der Freien Stadt, Danzig 1926, s. 236.

Sopot oferował odwiedzającym szereg atrakcji, wśród których dużą popularnością cieszyło się kasyno gier. Znany był daleko poza granicami miasta i z tego powodu Sopot był nazywany Monte Carlo Północy. Otwarcie kasyna nastąpiło w 1920 roku i początkowo mieściło się ono w Domu Zdrojowym, później w specjalnie dobudowanym skrzydle. Kasyno miało dwie sale: niebieską (do gry w ruletkę) i żółtą (do gry w bakarata). Ponadto znajdował się bufet, czytelnia czasopism i pokoje wypoczynkowe. Istnienie kasyna zwiększyło atrakcyjność tego miasta. Dzięki niemu udało się sfinalizować w latach 1924 – 1927 tak ważną inwestycję jak Kasino – Hotel. Politycy, elita finansowa i gwiazdy sceny i filmu przybyły tu z całego świata.

Wyjątkową rolę w życiu kulturalnym Sopotu odegrała Opera Leśna, która w okresie międzywojennym miała wielkie znaczenie ponadlokalne. W latach dwudziestych i następnej dekadzie przeżywał okres swojej świetności. W tym czasie na jego scenie występowali artyści zaliczani do czołówki europejskich wokalistów, występowali wybitni dyrygenci i muzycy.

Gry kasynowe i Opera Leśna nie były jedynymi atrakcjami Sopotu. Cotygodniowe bale odbywały się w mieście, w każdej większej restauracji i kawiarni odbywały się tańce, międzynarodowe turnieje tańca, pokazy mody, konkursy np. wyścigi psów.

Jednym z największych wydarzeń była impreza karnawałowa o nazwie „Wielki Czwartek”. Niezwykle widowiskowa była parada powozów konnych i samochodów osobowych ozdobionych kwiatami, podążających za orkiestrą wojskową w kierunku moła ^[4] Tego samego dnia wieczorem w Domu Zdrojowym odbył się bal dla zaproszonych gości, a z pokładów statków stojących na redzie wypuszczono fajerwerki.

W centrum Sopotu znajdowały się dwa kina, zwane kinami. W skorupie Domu Zdrojowego odbyły się występy orkiestry, tzw. „Kurochester”. Oprócz utworów popularnych w jej repertuarze znalazły się także utwory klasyki muzyki klasycznej, tj. symfonie Ludwiga van Beethovena i Piotra Czajkowskiego. W koncertach uczestniczyli także wybitni polscy muzycy, tacy jak: Irena Dubiska, Eugenia Umińska, czy Kazimierz Wiłkomirski^[5] .

Życie muzyczne sopockiej Polonii koncentrowało się głównie w reaktywowanym w 1919 roku chórze „Lutnia”, który uświetnił śpiewem różne uroczystości polonijne. Propagował pieśni patriotyczne wśród sopockich Polaków i odgrywał ważną rolę repolonizacyjną^[6].

Ponadlokalne znaczenie miały organizowane latem „tygodnie sportu”. Wyścigi konne cieszyły się wielką renomą. Sopocki tor był powszechnie znany w Europie w okresie międzywojennym, a w zawodach wzięli udział przedstawiciele wielu krajów.

W turniejach tenisowych często uczestniczyli zawodnicy o znanych w Europie nazwiskach. W ramach tygodni sportowych zorganizowano również zawody lekkoatletyczne, wyścigi

rowerowe, mecze piłki nożnej, gimnastyczne występy i zawody strzeleckie. Dla entuzjastów sportów motorowych zorganizowano zawody fitness kierowców [\[7\]](#)

Nie brakowało również sportów wodnych, zwłaszcza zawodów pływackich. Jachty o różnych banderach często przybywały na nabrzeże moło. Sopot był miejscem startu lub mety regat żeglarskich [\[8\]](#).

Oprócz ruletki najpopularniejszą grą w Sopocie był oczywiście tenis. Podniesienie poziomu sopockiego tenisa z towarzyskiego do dyscypliny sportowej było zasługą Sopockiego Klubu Tenisowego, który powstał w 1900 roku. W latach trzydziestych na sopockich kortach rozgrywane były turnieje singlowe i deblowe w ramach słynnego Międzynarodowego Turnieju Tenisowego Turnier Zoppot [\[9\]](#). Międzynarodowe turnieje tenisowe przyniosły kurortowi sławę jako najważniejszego ośrodka białego sportu nad Bałtykiem [\[10\]](#).

Zamknięcie sezonu letniego nie oznaczało „martwego sezonu” w Sopocie.

Był też sezon zimowy w Sopocie. Do uprawiania sportu wykorzystywano naturalne położenie miasta, zwłaszcza pobliskie wzgórza. Jedną z atrakcji był tor saneczkowy i skocznia narciarska. Dzięki stworzeniu korzystnych warunków do jazdy na nartach, łyżwach czy sankach, urządzeniu zimowych bali i zabaw karnawałowych, pobyt w Sopocie poza sezonem letnim stał się bardziej atrakcyjny [\[11\]](#).

W Sopocie Polacy i Niemcy zwykle bawili się i odpoczywali. Jednak po I wojnie światowej Sopot stał się ulubionym miejscem zamieszkania również Żydów. Pochodzili najczęściej z terenu odrodzonej Polski i Rosji. Niektórzy zostali na stałe, inni, jak w przeszłości, przyjechali tylko na czas letni. Bogaci kupowali wille, a bogaci wynajmowali mieszkania. Sopoccy Żydzi szybko zasymilowali się z „miejscowymi”. Często powstawały

rodziny „pół-żydowskie”. Sopoccy Żydzi byli w większości zamożni i wpływowi. Byli to głównie ludzie „biznesu”. Handlowali towarami, nieruchomościami, prowadzili hotele, świadczyli usługi. Wśród nich można było spotkać także nauczycieli, lekarzy, dziennikarzy. Ślady ich obecności w Sopocie można odnaleźć do dziś [\[12\]](#).

[będziemy wracać jeszcze do tej **pracy magisterskiej**]

[\[1\]](#) B. Śliwiński (red.), Historia Sopotu..., op.cit., str. 171.

[2] Tamże str. 172.

[3] Tamże str. 173.

[\[4\]](#) B. Zwarra, Wspomnienia z gdańskiej bówki, PWN, Gdańsk 1984, t. 1, s. 285.

[\[5\]](#) F. Mamusiu, Bedeker..., op.cit., str. 144-145.

[\[6\]](#) F. Mamusiu, Z historii koła śpiewaczego „Lutnia” w Sopocie, „Rocznik Sopotki”, Sopot 1979, s. 9899.

[\[7\]](#) B. Śliwiński (red.), Historia Sopotu..., op.cit., str. 177.

[\[8\]](#) F. MommyKa Ruch turystyczny na Pomorzu Gdańskim w XIX i pierwszej połowie XX wieku, Jantarowe szlaki, PWN, Warszawa 1974, nr 7-8, s. 8.

[\[9\]](#) M. Biedermann, Sopot, mój..., op.cit., 2001.

[\[10\]](#) A. Baliński, Tenis ziemny w Sopocie 1897-1945, „Rocznik Sopotki”, Sopot 1997, s. 279.

[\[11\]](#) B. Śliwiński (red.), Dzieje Sopot..., op.cit., str. 177.

^[12] H. Domańska, Zapomniani byli w mieście, PWN, Warszawa 2001, s. 7-8.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Walory turystyczne Sopotu, przyrodnicze i antropogeniczne

Sopot to 700-letnie miasto, które z małej wioski rybackiej przekształciło się w nadmorski kurort. Zagospodarowanie przestrzenne, kameralny charakter budynków, tradycje uzdrowiskowe oraz współczesne funkcje turystyczno-wypoczynkowe miasta zawdzięcza przede wszystkim szczególnemu położeniu na południowo-zachodnim brzegu Zatoki Gdańskiej, u zbiegu Pojezierza Kaszubskiego, Wybrzeża Kaszubskiego i Mierzei Wiślanej^[1]. Od południa Sopot graniczy z Gdańskiem, od północy z nowoczesną Gdynią, natomiast na zachodzie wznosi się nad zabudowaniami miejskimi zalesiony skraj Wyżyny Pojezierza, będącej częścią Pojezierza Kaszubskiego, zwanej Wyżyną Gdańską^[2].

Osobliwym elementem sopockiego krajobrazu jest urośnięty starymi drzewami klif, zwany Skarpą Sopocką, dzielący miasto na Górny i Dolny Sopot. Skarpę przecinają głębokie na kilka metrów wąwozy strumieni wpływających do wód Zatoki Gdańskiej jedenastoma dopływami: Swelina, Kamienny Potok z trzema dopływami, Grodowy, Babidolski, Kuźniczy, Wiejski, Centralny, Haffnera, Karlikowski z dwoma dopływami, bezimienny potok

w Karlików i potok Gdynia, stanowiąca południową granicę Sopotu z Gdańskiem. Ważnym elementem krajobrazu współczesnego Sopotu jest roślinność pokrywająca ponad 60% powierzchni miasta. Na jednego mieszkańca przypada ponad 250 m² terenów zielonych, co w porównaniu ze średnią krajową dla miast (15 m²) jest swego rodzaju rekordem^[3].

Położenie Sopotu u zbiegu Wisły Żuław, wyżyny lodowcowej i morza oraz wysoki brzeg tej wyżyny stwarzały sprzyjające warunki klimatyczne. „Wysoczyna i lasy, które ją zarastają, w naturalny sposób przyczyniają się do łagodzenia klimatu, chroniąc miasto przed porywistymi zachodnimi wiatrami”.^[4]

Walory te, w połączeniu z wpływem na zdrowie rozległych lasów, dają Sopotowi wysoko cenione walory uzdrowiskowe.

Sopot, jak przystało na uzdrowisko, posiada lecznicze źródła solankowe. W 1973 roku Państwowy Instytut Geologiczny odkrył w Sopocie, na głębokości 800 metrów, bogate złożo solanki, o składzie zbliżonym do wody leczniczej w Ciechocinku. Strzał solankowy, zwany Uzdrowiskiem św. Wojciecha, został przekazany Prowincjonalnemu Zespołowi Reumatologicznemu w Sopocie. Woda płynie z niego rurociągiem do basenu rehabilitacyjnego w Wojewódzkim Zespole Reumatologicznym, do grzyba inhalacyjnego w Parku Południowym i pijalni wód mineralnych przed Oddziałem Balneologicznym^[5].

W czerwcu 1998 roku Rada Miasta zatwierdziła statut uzdrowiska^[6].

Sopocka plaża zajmuje powierzchnię 26 ha. Część północna, od Moli do granicy z Gdynią, ma długość 2125 m, a południowa do granicy z Gdańskiem – 2185 m. W pobliżu podstawy moło plaża ma 110 m szerokości, a w najwęższym sekcja na północy przy ujściu Swelini – 15-20 m. Cała plaża zbudowana jest z drobnoziarnistego piasku, pochodzącego z rozmytego klifowego wybrzeża Kępy Redłowskiej^[7].

Lasy Górnego Sopotu zajmują powierzchnię 54,4% ogólnej powierzchni miasta, Stany korzystające z Naturalne, wypoczynkowe i turystyczne obiekty uzdrowiska. Są one pocięte licznymi ścieżkami spacerowymi, są dostępne do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej, jazdy konnej i narciarstwa. Dominującymi gatunkami drzew w tych lasach są sosna pospolita i beecholity pop. Z większych ssaków żyjących w dużych ilościach w lasach są dziki i sarny, od mniejszych – jeże i zające. Szczególną atrakcją sopockich lasów jest bardzo urozmaicony teren oraz rozległe widoki na miasto i Zatokę Gdańską z górnych krawędzi i stoków wyżynnych.

W wyniku działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego odtworzono sieć szlaków spacerowych z lat 60-tych. Wyznaczono sześć takich tras – pięć w lesie i jedną wzdłuż brzegu morza^[8].

Na terenie Górnego Sopotu znajduje się osiem dolin erozyjnych, wyrzeźbionych przez potoki subglacjalne 14 000 lat temu. Są to doliny: Swelini, Kamienny Potok, Babi Dół, Gołębiowska, Niedźwiedzia i Zawrotna, Prątki, Siedlisko, Owcza, Świemirowska. Doliny porośnięte są wysokimi lasami, lasami wielogatunkowymi ^[9] Wraz z otaczającymi je wzgórzami nadają otoczeniu miasta małowniczości. Najśłynniejszym sopockim wzniesieniem o wysokości 110 m n.p.m. jest Łysa Góra, która zaliczana jest do wzgórz morenowych. Jego południowy stok, opadający w kierunku doliny Siedliska, jest niezależny, co stwarza dobre warunki do amatorskiej jazdy na nartach zjazdowych i sankach. W latach siedemdziesiątych wybudowano wyciąg narciarski i oświetlenie stoku^[10].

W Sopocie można również spotkać fragmenty o charakterze pierwotnym. Należą do nich zadrzewione potoki w północnej części miasta, obszary źródlane potoku Gdynia na stawowi, a także leśny rezerwat przyrody Starodrzew na Zajęczym Wzgórzu.

W parkach, lasach i ogrodach znajduje się około 200 okazów

drzew i krzewów objętych ochroną służb konserwatorskich. Wiek monumentalnych drzew waha się od 90 do 140 lat. Najstarszy pomnik przyrody, Dąb Stanisława Leszczyńskiego na skarpie.

Sopot, ma ponad 300 lat [\[11\]](#).

Otoczenie, przestrzeń i kształt architektoniczny dzisiejszego Sopotu powstawały w końcu od połowy XIX wieku do II wojny światowej. Budynek starej części Sopotu wyróżnia obecność kilku stylów od neoklasycyzmu i neogotyku poprzez eklektyzm, styl romantyczny aż po secesję [\[12\]](#). W wyniku rozwoju powstało miasto o niskiej, bardzo zróżnicowanej zabudowie, głównie mieszkalnej, urozmaiconej budynkami uzdrowiskowymi i rekreacyjnymi, pozbawionych większych zakładów przemysłowych [\[13\]](#).

12 lutego 1979 roku zespół urbanistyczno-krajobrazowy Sopotu, ze względu na swoje szczególne walory, został wpisany pod numerem 771, do rejestru zabytków województwa gdańskiego.

Na liście zabytków wpisanych do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się 89 obiektów. Proponuje się kolejne 168 obiektów, które powinny zostać wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków [\[14\]](#).

Do największego dziedzictwa słowiańskiego należy gród wczesnośredniowieczny, stanowiący bezcenny i najstarszy zabytek dla miasta. Grodzisko w Sopocie, popularnie zwane „Górą Zamkową” lub „Patelnią”, o wymiarach 45 x 50 m, znajduje się na północ od miasta, pomiędzy ulicami J. Goyki i J. Winieckiego, przy ulicy Haffnera. Znajduje się około 400 m od brzegu morza, na jednym ze wzgórz Wyżyny Kaszubskiej. W VIII wieku istniała tu otwarta osada, a od połowy IX wieku wybudowano na jej miejscu warowną warownię [\[15\]](#).

Spośród wielu zabytków najwyżej oceniane są trzy: Dwór Sierakowskich, Moło i Opera Leśna [\[16\]](#).

Dwór Sierakowskich (ul. Czyżewskiego 12) to klasycystyczna kamienica letnia wzniesiona pod koniec XVIII wieku przez hrabiego Kajetana Sierakowskiego. Stanów i najstarszy z zachowanych zabytków Sopotu. Obecnie swoją siedzibę ma w nim Towarzystwo Przyjaciół Sopotu. W dworku odbywają się różnego rodzaju imprezy kulturalne, wystawy, koncerty, spotkania literackie czy promocje książek^[17].

Molo jest najdłuższą drewnianą platformą spacerowo-widokową w Europie, wyprowadzona do morza w odległości 450 m od brzegu. Składa się z platformy, wału i głowicy oraz ostrogi bocznej. Całkowita długość peronu wynosi 645 m. Jest to popularne miejsce na spacer i festiwale, a także przystań turystyczna do żeglugi pasażerskiej i przystań jachtowa ^[18].

Kolejnym miejscem oddającym charakter Sopotu jest Opera Leśna. Inicjatorem powstania teatru plenerowego w Sopocie i odkrywcą doliny wielkich i kustickich był Paul Walter – Schaffer. 11 sierpnia 1909 roku w teatrze leśnym odbyła się pierwsza premiera. Występy w Sopockiej Operze Leśnej szybko zyskały międzynarodową sławę. Widownia ma 4200 miejsc, powierzchnia sceny 536 m², a widownia jest pokryta dachem o powierzchni 4000 m². Co roku odbywa się Międzynarodowy Festiwal Piosenki, ponadto organizowane są koncerty muzyki klasycznej, dni operowe i inne imprezy rozrywkowe. Nadzór nad Operą Leśną sprawuje Bałtycka Agencja Artystyczna ^[19]

Równie ciekawym, ale mającym inny charakter budynkiem jest Wydział Balneologiczny (ul. Grunwaldzka 1/3) wybudowany jednej zimy 1903/04 według projektu Paula Puchmüllera i Heinricha Dunkla. Budynek z charakterystycznymi wieżami stoi na miejscu pierwszego kąpieliska dr Haffnera. Nad portalem głównym znajduje się rzeźba przedstawiająca syrenkę, trytona i najstarszy herb miasta w Sopocie. W oknach gabinetu zabiegowego można podziwiać secesyjne witraże. Komin w narożniku północno-wschodnim zamknięty wieżą przypominającą latarnię morską z przeszkloną galerią widokową na szczycie

jest jednym z najatrakcyjniejszych miejsc widokowych w Sopocie.

Wśród hoteli i pensjonatów należących do zabytków znajdują się: pensjonat „Irena” i „Dom Nauczyciela” (1906), hotel „Maryla” (po XX wieku), Łazienki Południowe (1907), Hotel Zhong Hua oraz reprezentacyjny Grand Hotel^[20].

Grand Hotel (ul. Powstańców Warszawy 12/14) wybudowany w latach 1924-1927 jako Hotel Kasino według projektu Otto Kloeppela i Richarda Kohnke. Był wówczas reklamowany jako największy hotel w północnej Europie. Monumentalny, modernistyczny gmach znany był przede wszystkim z wystawnych wnętrz: kryształowych żyrandoli, wyłożonych gobelinem ścian i mebli oraz łazienki, w której można było wypuścić wodę morską z kranu ^[21].

Ryc. 2. Grand Hotel.

Źródło: Golec J.: Sopot – Kronika XX wieku, SGIW Gółmar, Gdynia 2001.

Do zabytkowych obiektów sportowych należą: kompleks kortów tenisowych (1897), ośrodek jeździecki (lata 90. XIX wieku) oraz stadion lekkoatletyczny (1920) Zabytki należące do budynków użyteczności publicznej to: ratusz (1911), poczta (1903), sąd (1893), straż pożarna (1903), ^[22] trzy szkoły: Szkoła Książęca (1836), II Gimnazjum (1903-1904), Wydział Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego (1909). ^[23]

Wśród zabytków stanowiących obiekty kultu religijnego znajdują się: kościół Wniebowzięcia NMP oraz powstały w tym roku kościół św. A. Boboli 1870 r., kościół św. Jerzego (1899-1901), kościół Gwiazdy Morza (1902-1931), kościół Zbawiciela (1919), ewangelicka kaplica cmentarna (1930) przy ul. Malczewskiego 18 oraz dwie kaplice przydrożne „Matki Bożej”. ^[24]

Zabudowę mieszkaniową Sopotu można podzielić na: dawne dwory gdańskich patrycjuszy, budynki willowe oraz dawne domy rybackie.

Dwupiętrowy dom przy al. Niepodległości 781 jest najstarszym zabytkiem w Sopocie. W 1717 roku był jednym z dwóch budynków należących do tzw. Dworu Hiszpańskiego, zwanego Sądem II. Majątek ten należał do najwybitniejszych gdańskich rodów patrycjuszowskich – kleefeld, Rogge, Uphagen. Spalony przez Rosjan w 1734 roku dwór został wydzierżawiony przez znaną pomorską rodzinę Rexinów, która odbudowała spalony dwór ^[25].

Zabytkowa willa przy ul. Poniatowskiego 8, w której mieści się Muzeum Sopotu, została wybudowana w 1903 roku przez gdańskiego kupca Ernsta Augusta Claaszena. Położony tuż przy sopockiej plaży, posiada wszystkie cechy charakterystyczne dla architektury kurortu z początku wieku. Wnętrze domu zachowało się w niemal niezmiennym układzie, pozwalającym odtworzyć wizerunek letniej rezydencji bogatego właściciela z początku XX wieku.

Jedną z wizytówek Sopotu jest ulica Bohaterów Monte Cassino, popularnie zwana Monciakiem, łącząca Górny Sopot z nadmorską częścią miasta. Kiedyś była to ścieżka prowadząca z Górnego Sopotu przez podmokłe łąki do chat rybackich w Dolnym Sopocie. Szybko przekształciła się w najważniejszy ciąg komunikacyjny Dolnego Sopotu, zwany ulicą Morską. Ulica zawdzięcza swoje znaczenie głównie centralnemu położeniu oraz dużej liczbie placówek handlowych i gastronomicznych. Ta ulica stała się najbardziej ruchliwym i ruchliwym zakątkiem Sopotu. Latem można spotkać sprzedawców pamiątek, muzyków, malarzy i portrecistów. Uroku Monciaka nadaje historyczna secesja i eklektyka architektury [\[26\]](#).

Oferta noclegowa Sopotu jest bardzo zróżnicowana. Składa się z trzynastu hoteli, pięciu pensjonatów, dwóch ośrodków wypoczynkowych, dwóch sanatoriów i trzech kempingów.

W strukturze obiektów noclegowych Sopotu dominują hotele. Wśród ich obiektów znajdziemy odpowiadające 3 lub 4 gwiazdkowym standardom: „Haffner” ****, „Rezydend”, „Zhong Hua”***, „Europa”***, „Opera”***. Najbardziej reprezentacyjny hotel w mieście, 79 lat, Grand Hotel, jest obecnie zamknięty z powodu gruntownej renowacji, aby podnieść z 3 do 5 gwiazdek.

W Sopocie znajdują się również hotele o standardzie 2-gwiazdkowym: „Lucky Hotels”, „Maryla”, „Amber”. Oprócz hoteli można tu również znaleźć pensjonaty: „Wanda”***, „Irena”** i „Eden”**. Inne obiekty oferujące usługi hotelowe to: „Amber”, „Equestrian”, „Miramar”, „Zatoka”, „WDW”, „OW Chemik”, „Villa Karat”, „Villa Sedan”, „Villa Marea”, „Villa Hestia”, „Teacher’s House”, „Imperial”, „Faun”.

Ponadto Sopot posiada trzy kempingi: „Maryla”, „Przy plaży” i „Domki campingowe KMS”. Ponadto turyści mogą przebywać w dwóch sanatoriach: „Leśnik” i „Sanatorium MSWiA Helios”.

Bardzo trudno jest określić rzeczywistą liczbę łóżek. Wynika to z faktu, że niektóre pokoje gościnne są udostępniane

turystom w kwaterach prywatnych, które nie pojawiają się w żadnych zapisach. [\[27\]](#)

Sopot może pochwalić się nie tylko dużą liczbą restauracji i barów, ale także pubów, klubów nocnych, kawiarni, pizzerii oraz herbaciarni i winiarni. Większość obiektów gastronomicznych zlokalizowana jest wzdłuż ulicy Bohaterów Monte Cassino, w okolicy Moli oraz w pasie nadbrzeżnym. Bar „Przystań”, specjalizujący się w daniach ze świeżych ryb, cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców i turystów. Kluby, puby i kawiarnie miasta tworzą jego niepowtarzalny charakter poprzez atrakcyjną aranżację wnętrza oraz organizację imprez kulturalnych i rozrywkowych. Na przykład możesz wspomnieć „Club Cafe nr 5”,

Herbaciarnia „In the Manor”, „Coffeearet” i „Blue Poodle”, „Columbus 2000”, aby stwierdzić, że obiekty te mają znacznie więcej do zaoferowania niż tylko jedzenie.

W Sopocie znajdują się również restauracje: Mc Donald's i Pizza Hut, które cieszą się dużym zaufaniem zagranicznych turystów.

Ponadto w sezonie letnim, który trwa od 15 maja do 30 września, kwitną liczne sezonowe obiekty gastronomiczne.

Oprócz klubów, barów, restauracji i kawiarni, bazę spożywczą Sopotu tworzą sklepy spożywcze, piekarnie, cukiernie i cukiernie. W mieście jest około 504 sklepów spożywczych różnej wielkości [\[28\]](#). Sopot posiada również elegancki sklep z winami „Festus” mieszczący się w secesyjnej kamienicy.

Sopot zapewnia turystom powszechnie dostępne i wysokiej jakości produkty gastronomiczne. Dzięki temu osoby odwiedzające uzdrowisko mogą dostosować swoje potrzeby żywieniowe do bogactwa swoich portfeli i preferencji.

Bardzo ważne dla turystów jest również położenie Sopotu, w

samym środku aglomeracji trójmiejskiej, które zapewnia doskonałe połączenia komunikacyjne zarówno drogą lądową, morską, jak i powietrzną.

W Trójmieście zbiegają się trzy drogi europejskie, dziewięć dróg krajowych i kilkadziesiąt lokalnych ^[29] Sopot posiada 26 publicznych dróg powiatowych i 29 dróg gminnych o twardej nawierzchni ^[30].

Ośrodek posiada bardzo dobre połączenia kolejowe z Gdynią i Gdańskiem. W mieście znajduje się dworzec dalekobieżny: Sopot Główny oraz trzy przystanki SKM: Sopot Wyścigi, Sopot Główny i Sopot Kamienny Potok.

Na dworcu zatrzymują się pociągi ekspresowe i pospieszne do Gliwic, Helu, Lublina, Przemyśla, Kołobrzegu, Warszawy, Krakowa i Zakopanego ^[31].

SKM kursuje na trasie Tczew-Gdańsk-Sopot-Gdynia-Wejherowo z dużą częstotliwością, co sześć minut w godzinach szczytu.

Transport publiczny uzupełniają linie autobusowe i trolejbusowe. W granicach miasta znajduje się pięć autobusów; trzy w kierunku Gdańska. Połączenie z Gdynią zapewnia jedna linia szybkiego autobusu oraz jedna linia normalna i trolejbusowa nr 21 ^[32]

Wadą komunikacji miejskiej w Sopocie i całym Trójmieście jest brak integracji taryfowej na SKM i innych środkach transportu publicznego, co znacznie ułatwiłoby życie mieszkańcom, a przede wszystkim turystom.

Dostępność transportu lotniczego dla turystów zapewnia Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku. Sieć bezpośrednich połączeń do miast europejskich obejmuje: Frankfurt, Monachium, Kopenhagę, Londyn, Dortmund, Sztokholm i Oslo ^[33]. Ponadto utrzymuje pośrednie połączenia z Warszawą do innych miejsc na

świecie. Port Lotniczy Gdańsk połączony jest z Sopotem drogą ekspresową zwaną obwodnicą Trójmiasta.

Obecnie nie ma bezpośredniego połączenia morskiego z Sopotem, ale turyści mogą skorzystać z bazy promowej w Gdańsku lub Gdyni. Porty te obsługują połączenia z Karlskroną (promy Scena Baltica i Stena-Traveller) oraz Nynashamn (prom skandynawski) w Szwecji^[34].

W sezonie turyści mogą skorzystać z rejsów po Zatoce Gdańskiej. Statki kursują pomiędzy miastami: Gdańsk-Sopot-Gdynia-Hel. W Sopocie statki cumują bezpośrednio przy główki moło, co jest dodatkową atrakcją turystyczną.

Obecnie władze miasta Sopotu przyjęły projekt budowy portu jachtowego. Powstanie przystani miało na celu zwiększenie renomy sopockiego kąpieliska.

Sopot posiada niezwykle bogatą ofertę imprez sportowych i rekreacyjnych. To trójmiejskie centrum wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych.

W Sopocie działa szereg instytucji kultury, są to: Miejska Biblioteka Publiczna i osiem filii, scena kameralna Teatru Wybrzeże, Teatr A. Osiecka Atelier, dwa kina, Państwowa Galeria Sztuki, galerie: " Triada",

„Ryton”, „Sfinks” i inne, Bałtycka Agencja Artystyczna, Opera Leśna, sala koncertowa Polskiej Filharmonii Kameralnej im. Wojciecha Rajskiego, pięć klubów sąsiedzkich: „Przylesie”, „Klub Seniora”, „Towarzystwo Przyjaciół Sopotu”, „Klub Studencki „Łajba” i fundacja „Sfinks”, Polskie Towarzystwo Jazzowe, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej, sklepy z antykami, muzea: Muzeum Sopotu, oddział muzeum „Stutthof”, skansen „Grodzisko w Sopocie”. ^[35]

Niewątpliwą dumą miasta jest odbywający się od ponad 30 lat w Operze Leśnej Sopot Festiwal, który pod koniec sierpnia

przyciąga uwagę całego kraju w Sopocie. Nieco wcześniej odbywa się wznowiony niedawno Festiwal Wagnera oraz sopocki festiwal Moło Jazwith. Dużą popularnością cieszą się również koncerty na moło, uzupełniające festiwalowy kalendarz^[36].

Obok Opery Leśnej, pod koniec 1996 roku, wybudowano Salę Koncertową Wojciecha Rajskiego Polskiej Filharmonii Kameralnej na 200 – 250 miejsc. W ciągu 15 lat działalności orkiestra Rajskiego zdobyła nie tylko publiczność europejską, ale także japońską i chińską oraz weszła na rynek amerykański. W tym czasie dała ponad 1200 koncertów, nagrała kilka płyt analogowych i 21 płyt kompaktowych. Szczególnie cenione są jej wykonania muzyki Mozarta^[37].

Sopot od dawna szczyli się bogatym życiem teatralnym. Dla sympatyków sztuk teatralnych i wizualnych miasto oferuje występy na scenie Teatru Kameralnego, w Teatrze Ekspresji i Teatrze Atelier im. A. Osieckiej^[38].

Na scenie Teatru Kameralnego dominuje repertuar współczesny, tzw. popularny, lekki. Odbywają się polskie prapremierowe prezentacje sztuk dramaturgów zagranicznych. Zazwyczaj wystawiane są tu dzieła o małej obsadzie w wykonaniu bardzo dobrych aktorów.

W lipcu 1997 roku, po śmierci A. Osieckiej, bardzo związanej z Teatrem Atelier, teatr otrzymał jej imię. Atelier znajduje się obok Grand Hotelu, bezpośrednio przy plaży. Z teatrem współpracują aktorzy Teatru Wybrzeże, a także znani artyści z innych ośrodków. Stały repertuar Atelier obejmuje recitale pieśniowe, a hitem każdego sezonu są recitale pieśni żydowskich w jidysz i języku polskim.^[39]

Sopockie galerie: Państwowa Galeria Sztuki, Triada, Kinsky, Ryton, Herman i Dworek Sierakowskich zapraszają przez cały rok na liczne wystawy i wernisaże. Na miłośników kina czekają kina Polonia i Bałtyk.

W Sopocie znajdują się liczne lokale o osobnym klimacie, graniczące z tzw. „sztuką i konsumpcją”. Są to m.in: „Kawiaret”, „Niebieski pudeł”, „Kinski”, „Cafe 5”. W kawiarni „Kawiaret” można usiąść przy kawie lub herbacie i poczytać gazetę, ponieważ restauracja pełni również funkcję czytelnia. Można posłuchać dobrej muzyki lub obejrzeć ciekawe wystawy sztuki. W tej samej kategorii mam bar – galerię „Kinski”. Inny charakter ma klub „Inver House”, kawiarnia w szkockim stylu, ukryta na podwórku, serwująca, oprócz domowych wypieków, mało znaną whisky z małej szkockiej wytwórni. Restauracja „Cafe 5”, stylizowana na starą ulicę, serwuje dania z całego świata^[40].

Dla zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem Sopot ma do tego celu szereg miejsc. Dzięki bogatej infrastrukturze sportowej jest miejscem wielu znaczących zawodów począwszy od regat żeglarskich i windsurfingowych, poprzez turnieje tenisowe, a skończywszy na największych mityngach lekkoatletycznych^[41].

W mieście znajduje się wiele ośrodków sportowych, których działalność wykracza poza granice miasta. Są to: Tor Wyścigów Konnych, największy kompleks kortów tenisowych w Polsce oraz dwie hale, stadion lekkoatletyczny, centrum żeglarskie, stadion rugby, stok narciarski i tor saneczkowy, trzy kryte baseny, park wodny, hala sportowa, strzelnica oraz drużyna sportowa przy ul. 23 Marca.^[42]

Teren sopockiego toru wyścigów konnych jest częścią własności jednoosobowej działalności gospodarczej o nazwie HIPODROM SOPOT. Na terytorium Operatorem hipodromu są: Sopocki Klub Jeździecki, stajnie „Pod Złotą Podkową” i „Moja Nicea” oraz Jeździectwo Szkoła w Sopocie. Sopocki Klub Jeździecki jest gospodarzem największej liczby zawodów regionalnych na Pomorzu, a także międzynarodowych zawodów CSI***, mistrzostw Polski oraz imprez rangi ogólnopolskiej we wszystkich dyscyplinach jeździeckich: ujeżdżeniu, skokach, Kompleksowych Zawodach Koni Wierzchowych oraz jeździectwie – reiningu w

stylu zachodnim, dla koni dużych i dla koni [\[43\]](#). Obecnie na terytorium Ten Na hipodromie odbywają się również coroczne wystawy psów.

Sopot posiada unikatowy stadion lekkoatletyczny w skali Polski. Położony jest w niezwykle malowniczym miejscu, otoczonym zalesionymi wzgórzami. W sezonie Sopotcki Klub Lekkoatletyki organizuje zawody i zajęcia z lekkoatletyki tutaj, poza tym trenują tu sportowcy z innych miast. [\[44\]](#) SKL działa w dwóch kierunkach: treningu dla zawodników oraz rekreacyjnego. Organizuje również uroczystości i gry sportowe dla dzieci [\[45\]](#).

Znaczące miejsce na sportowej mapie miasta zajmuje od 1983 roku Sopotcki Klub Żeglarski, zrzeszający pasjonatów windsurfingu, zarówno amatorów, jak i amatorów jak i profesjonalistów. Od początku istnienia Klubu jego przedstawiciele odnosili sukcesy w kraju i za granicą w Mistrzostwach Świata i Europy, Pucharze Świata i Europy [\[46\]](#).

W Sopocie na poziomie ligowym działa Sopotcki Związek Koszykówki „Trefl”. Mecze drużyny Prokom – Trefl Sopot odbywają się w najnowocześniejszej „Hali 100 – jubileusz Sopotu”. Sala ma 1900 miejsc. Odbywają się tu zawody piłki ręcznej i siatkówki w równym stopniu, a także spełniają funkcje wystawiennicze [\[47\]](#).

Na granicy Sopotu i Gdyni znajduje się „Aquapark Sopot”. W parku wodnym znajdują się baseny rekreacyjne różnej wielkości, hydromasaże, dwie zjeżdżalnie, sauny fińskie, saun błoto, łaźnie parowe, peeling wodny [\[48\]](#). Wczasowicze, którzy lubią aktywny wypoczynek mają do wyboru imprezy i turnieje piłki nożnej, turnieje piłki nożnej plaża i siatkówka, festiwale plażowe, rugby, biegi plażowe o Grand Prix Sopotu [\[49\]](#) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sopocie organizuje rocznie około 90 imprez sportowych. Wszystkie są otwarte dla publiczności.

Sopocki Klub Tenisowy, działający od 1956 roku, posiada czternaście kortów zewnętrznych, dwie sale widowiskowe z sześcioma kortami, budynek klubowy, salę odnowy biologicznej i fizjoterapii. Każdego roku SKT organizuje tu ponad 50 imprez i imprez tenisowych. Do najbardziej znanych należą: Światowy Turniej Tenisowy Polonia, Międzynarodowe Mistrzostwa Weteranów, turnieje Idea Prokom Open. W kalendarzu imprez SKT znajdują się również: Mistrzostwa Polskich Radców Prawnych i Aplikantów, Międzynarodowe Mistrzostwa Polski Seniorów, Drużynowe Halowe Mistrzostwa Polski Seniorów i wiele innych, Regionalne Mistrzostwa Krasnali i Krasnali oraz wiele innych^[50].

Wyciąg narciarski na Łysej Górze cieszy się dużą popularnością. Do dyspozycji Gości jest serwis narciarski, przechowalnia bagażu i wypożyczalnia sprzętu narciarskiego. W pobliżu znajduje się tor saneczkowy, na którym dorastali wybitni zawodnicy, nawet mistrzowie Europy. Obecnie jest używany głównie przez dzieci^[51].

Panoramę klubów sportowych uzupełnia Mini Golf i Automobil Klub Orski. W swoim działaniu starają się nawiązywać do tradycji lat 30. ubiegłego wieku^[52]

---

^[1] B. Śliwiński (red.), Historia Sopotu do 1945 roku, Oficyna Pomorska, Gdańsk 1998, s. 9.

^[2] K. Łomniewski, Warunki przyrodnicze uzdrowiska morskie Sopot, „Rocznik Sopocki”, Sopot 1978, s. 7.

^[3] M. Sperski, Sopot, przewodnik, PWN, Gdańsk 1998, s. 39.

^[4] T. Michałski, Przeszłość i przyszłość Sopotu jako uzdrowiska, opracowanie własne Urzędu Miasta Sopotu, Sopot 1998, s. 1.

[\[5\]](#) T. Michalski, solanka sopocka, „Rocznik Sopocki”, Sopot 2000/2002, s. 54 – 55.

[\[6\]](#) R. Socha, Nowy sopocki bedeker, PWN, Gdańsk 1998, s. 173.

[\[7\]](#) M. Sperski, Sopot...,op.cit., str. 41.

Tamże str. 60 – 61.

Tamże str. 21.

[\[10\]](#) R. Socha, Nowy bedeker...,op.cit., str. 109.

[\[11\]](#) M. Sperski, Sopot...,op.cit., str. 39.

[\[12\]](#) K. Hueckel, Stara i nowa architektura Sopotu, Rocznik Sopocki 2000/2002, s. 160.

[\[13\]](#) B. Śliwiński (red.), Historia Sopotu do 1945 roku..., op.cit., str. 47.

[\[14\]](#) Badanie uwarunkowań i kierunków rozwoju Zarządu Miasta Sopotu, Pracownia Prac Projektowych PLAN PROJEKT, Sopot, marzec 2002, s. 57.

[\[15\]](#) A. Szymańska, grodzisko sopockie w świetle najnowszych badań, „Rocznik Sopocki”, Sopot 1997, s. 163,173.

[\[16\]](#) M. Kasko, Spa Sopot zaprasza, „Jantarowe Szlaki”, Sopot 3/2001, s. 2.

[\[17\]](#) F. Mamusiu, Bedeker Sopot, PWN, Gdańsk 1982, s. 47.

[\[18\]](#) R. Socha, Nowy bedeker...,op.cit., str. 116.

[\[19\]](#) R. Socha, Nowy bedeker..., op.cit.,, str. 125.

[\[20\]](#) Tamże str. 24.

[\[21\]](#) Zobacz szerzej: W. K., Hotel „Grand” w Sopocie, „Jantarowe Szlaki”, Sopot nr 2/1995, s. 16.

[\[22\]](#) M. Sperski, Zabytki architektury sopockiej, „Budynki użyteczności publicznej I”, s. 23-24.

[\[23\]](#) M. Sperski, Zabytki architektury sopockiej, „Budynki wykorzystywane do reklamy II”, s. 25-26.

Tamże str. 30-31.

[\[25\]](#) F. Mamusiu, Bedeker..., op.cit., str. 55.

[\[26\]](#) R. Socha, Nowy..., op.cit.,, str. 196-201.

[\[27\]](#) M. Wątorska – grudzień, Strategia promocji inwestycji turystycznych w Sopocie, Gdańska Fundacja Edukacji Menedżerskiej, Gdańsk 1999, s. 26.

[\[28\]](#) Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, GUS w Gdańsku, Gdańsk 2004, s.303.

[\[29\]](#) M. Sperski, Sopot, przewodnik, op.cit., str. 10.

[\[30\]](#) Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego, op.cit., str. 303.

[\[31\]](#) Sieć połączeń kolejowych PKP Intercity Dziennik Bałtycki, lipiec 2005.

[\[32\]](#) M. Wątorska – grudzień, Strategia promocji..., op.cit., s. 30-32.

[\[33\]](#) Strona internetowa: www.airport.gdansk.pl, 01.2006.

[\[34\]](#) Strona internetowa: www.polferies.com.pl, 01.2006.

[\[35\]](#) Badanie uwarunkowań i kierunków rozwoju..., op.cit., str. 29.

[\[36\]](#) Atrakcje Sopotu, Ratusz w Sopocie, 2003.

[\[37\]](#) R. Socha, Nowy bedeker..., op.cit., str. 142.

[\[38\]](#) M. Wątorska – grudzień, Strategia promocji..., op. Cit. str. 35.

[\[39\]](#) R. Socha, Nowy bedeker..., op.cit., str. 182-183.

[\[40\]](#) R. Socha, Nowy bedeker..., op.cit., str. 92 – 93.

[\[41\]](#) Strona internetowa: www.sopot.pl, 01.2006

[\[42\]](#) Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju..., op.cit., str. 31.

M. Wątorska – grudzień, Strategia promocji..., op.cit., str. 35.

J. Wierzchołowski, Sport, wypoczynek, kluby, ścieżka „Gazeta Miasta Sopot”, Sopot nr 5/1997, s. 6.

J. Bogucki, Sport i rekreacja w Sopocie, „Jantarowe Szlaki”, Sopot nr 3/2001, s. 30.

Tamże str. 30.

Atrakcje Sopotu, Ratusz w Sopocie, 2003.

Tamże.

[\[49\]](#) M. Wątorska – grudzień, Promocja strategii..., op.cit., str. 34.

[\[50\]](#) Tamże str. 35.

[51] Wierzchołowski, Sport, wypoczynek..., op.cit., Nr 5/97, s. 7.

[52] J. Bogucki, Sport i rekreacja..., op.cit, Nr 3/2001, s. 30.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Elementy produktu turystycznego

z pracy magisterskiej

Według V.T.C. Middleton istnieje pięć głównych składników ogólnego produktu ^[1]turystycznego:

- I. Atrakcje i otoczenie destynacji (walory turystyczne).
- II. Infrastruktura i usługi docelowe.
- III. Dostępność miejsc docelowych.
- IV. Wizerunek docelowego miejsca.
- V. Cena zapłacona przez konsumenta.

Walory turystyczne to elementy destynacji, które w dużej mierze determinują wybór konsumentów i wpływają na motywacje potencjalnych nabywców. Należą do nich ^[2]:

- Atrakcje przyrodnicze: krajobraz, plaże, klimat i inne cechy geograficzne oraz zasoby materialne

- atrakcje stworzone przez człowieka: budynki i infrastruktura turystyczna, w tym architektura historyczna i współczesna, zabytki, promenady, parki, centra żeglarskie, stoki narciarskie, pola golfowe, wyspecjalizowane sklepy i centra handlowe
- atrakcje kulturalne: tradycje i folklor, religia, sztuka, teatr, muzyka, taniec i inne rozrywki oraz muzea
- Atrakcje społeczne: sposób życia mieszkańców lub społeczności lokalnej, język i możliwości spotkań towarzyskich.

W. Gaworecki dzieli wartości turystyczne na naturalne i wytwory ludzkiej pracy.^[3]

Wśród naturalnych walorów turystycznych wymienia klimat, kształt powierzchni i zasoby naturalne. Tworzą je elementy: litosfera (teren, osobliwości geologiczne), atmosfera (jakość powietrza, temperatura), hydrosfera (rzeki, jeziora, morza), pokrywa gleby, roślinność, świat zwierząt, naturalny krajobraz.

Produkty ludzkiej pracy nazywane są wartościami turystycznymi środowiska antropologicznego. J. Kruczała dzieli je na historyczne i współczesne ^[4]. Jego wartości historyczne obejmują miejsca historyczne związane ze znaczącymi wydarzeniami i wybitnymi ludźmi, dzieła architektury, urbanistyki i techniki, stanowiska archeologiczne, zbiory muzealne i miejsca kultu religijnego. W grupie współczesnych wartości autor wymienia m.in wybitne dzieła gospodarcze, ciekawe obiekty przemysłowe, dzieła techniki komunikacyjnej, wybitne dzieła architektury miejskiej i kultury współczesnej, duże centra handlowe i centra rozrywki.

Inny podział walorów turystycznych przedstawia T. Lijewski. Biorąc pod uwagę podstawowe motywy ruchu turystycznego, wartości turystyczne dzielą się na ^[5]:

- walory rekreacyjne, służące regeneracji sił fizycznych i psychicznych,
- walory zwiedzania, które są przedmiotem zainteresowań poznawczych
- wyspecjalizowane wartości, umożliwiające praktykowanie różnych form turystyki kwalifikowanej.

W grupie walorów rekreacyjnych znajduje się zespół cech niezbędnych do wypoczynku, tj.: czyste powietrze, cisza, niski stopień urbanizacji oraz zespół cech korzystnych dla wypoczynku, tj.: szczególne walory krajobrazowe, warunki aktywnego wypoczynku, korzystne warunki bioklimatyczne oraz tzw. walory lecznicze.

Do walorów zwiedzania należą ^[6]: walory środowiska naturalnego, wartości tradycyjnej kultury ludowej (folklor, obrzędy ludowe itp.), wartości dóbr kultury (zabytki budownictwa, pamiątki historyczne itp.), wartości osiągnięć współczesnego człowieka (obiekty i przejawy nowoczesnej gospodarki, nauki itp.).

Cechy specjalistyczne składają się z tych cech i elementów środowiska naturalnego, które umożliwiają uprawianie żeglarstwa, łowiectwa, jeździectwa itp.

Infrastruktura i usługi docelowe są elementami w miejscu docelowym lub z nim związanymi, które umożliwiają turystom pobyt i korzystanie z atrakcji.

Należą do nich ^[7]:

- Zakwaterowanie: hotele, apartamenty, wille, kempingi, hostele, kempingi, gospodarstwa wiejskie i pensjonaty
- restauracje, bary, kawiarnie
- transport w miejscu docelowym: taksówki, autokary, wypożyczalnia samochodów, rowery
- aktywny wypoczynek: szkoły żeglarskie, kluby golfowe itp.

- inne oferty: szkoły języków obcych, kursy rękodzieła itp.
- sieć detaliczna: sklepy, agencje turystyczne, pamiątki itp.
- inne usługi: fryzjerstwo, informacje, wynajem sprzętu itp.

G. Gołębowski dzieli infrastrukturę turystyczną na techniczną i społeczną^[8]. Infrastruktura techniczna obejmuje drogi, szlaki turystyczne, kolejki linowe, trasy narciarskie, lotniska turystyczne, żeglugę turystyczną, obiekty spa, obiekty hotelowe i gastronomiczne itp. Infrastruktura społeczna składa się z biur turystycznych, obiektów sportowych i rekreacyjnych, urzędów zrywkowych, informacji turystycznej itp.

Infrastrukturę turystyczną tego obszaru uzupełnia infrastruktura paraturystyczna, której istnienie nie zależy od rozwoju turystyki, np.: środki komunikacji danego obszaru, sprzęt administracyjny i usługowy, kultury rolnicze i społeczne oraz sieć urzędów technicznych obszaru.

Dostęp do miejsca docelowego to elementy miejsca docelowego, które wpływają na koszt, szybkość i wygodę dotarcia podróżnego do miejsca docelowego. Należą do nich^[9]:

- infrastruktura: drogi, porty, linie kolejowe, porty morskie, ośrodki żeglarskie
- Wyposażenie: wielkość, prędkość i zasięg pojazdów transportu publicznego
- czynniki eksploatacyjne: trasy, częstotliwość połączeń, ceny
- Rozporządzenie rządowe: zakres regulacji rządowych dotyczących działalności transportowej.

Stopień dostępności komunikacyjnej obszarów turystycznych określa system komunikacyjny, na który składają się ^[10]:

- sieć i stan techniczny urządzeń komunikacyjnych (linie kolejowe, drogi, lotniska, porty morskie i śródlądowe)
- wyposażenie urządzeń komunikacyjnych w środki transportu (autokary, pociągi, samoloty, statki)
- organizacja ruchu (częstotliwość pociągów, autobusów, samolotów, połączeń itp.)
- stan obiektów transportu technicznego i usługowego (stacje benzynowe, warsztaty naprawcze itp.).

Obraz miejsca docelowego. Termin „obraz” jest potocznie używany jako wyrażenie, które określa sumę poglądów, postaw i wrażeń, jakie osoba lub grupa ma w stosunku do danego obiektu. Przedmiotem może być firma, produkt, marka, miejsce lub osoba. Obserwacje te mają charakter subiektywny i często zastępują obiektywne informacje, zwłaszcza gdy są niekompletne w procesie decyzyjnym [\[11\]](#).

Zdaniem K. Dzieńdziury [\[12\]](#) „obraz miasta jest jego obrazem w oczach różnych grup otoczenia, kreowanym na podstawie dostępnych informacji i postaw emocjonalnych. Na kreowanie wizerunku wpływają działania podejmowane przez gminę, które mogą stworzyć warunki do stworzenia specyficznego pozytywnego wizerunku.

Obraz miejsca docelowego jest wynikiem wpływu elementów wywodzących się zarówno od nadawcy, jak i związanych z indywidualnymi cechami odbiorcy. Istnieją trzy kategorie czynników związanych z adresatami obrazu [\[13\]](#): zewnętrzne, wewnętrzne i inne niezwiązane bezpośrednio z danym podmiotem.

Czynniki zewnętrzne obejmują trzy grupy:

1. czynniki demograficzne, tj.: wiek, płeć, narodowość, wykształcenie, zawód
2. czynniki społeczno-ekonomiczne, tj.: uzyskiwane dochody, struktura wydatków, pochodzenie społeczne

3. czynniki społeczno-kulturowe, tj.: wzorce zachowań, grupy odniesienia, hierarchia wartości.

Czynniki zewnętrzne znajdują się poza konkretną osobą i kształtują kreowany wizerunek danej miejscowości, który może determinować zachowania ewentualnych turystów, inwestorów, osób, które chcą zmienić miejsce zamieszkania lub pracy.

Czynniki wewnętrzne są czynnikami psychologicznymi i wymieniono tutaj: percepcję, motywację, osobowość, styl życia, własne doświadczenie i tak dalej. Najważniejszym wpływem na kształtowanie świadomości jest percepcja. Znajomość czynników wpływających na percepcję pozwala na opracowanie odpowiedniej polityki informacyjnej dla miasta. Drugim ważnym czynnikiem wewnętrznym kształtującym obraz miasta i w procesie percepcyjnym unoszenia się jest wcześniejsze doświadczenie jednostki. Jest to bardzo ważny czynnik w procesie dokonywania wyboru, np. miejsca do wypoczynku^[14].

Inne czynniki nie są bezpośrednio związane z osobą i obejmują: komunikację interpersonalną, komunikaty informacyjne ze środków masowego przekazu i wpływ liderów opinii publicznej. Nadawcą w tym przypadku jest dana jednostka samorządu terytorialnego – miasto, gmina, województwo.

Komunikacja interpersonalna to wymiana informacji i doświadczeń z osobami trzecimi, to także wzajemne przekazywanie obrazów miasta wykreowanych w świadomości.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na wizerunek miasta są poglądy tzw. liderów opinii. Odgrywają one ważną rolę w dostarczaniu informacji o działaniach podejmowanych przez miasto. Osoby te są najczęściej ekspertami w danej dziedzinie i często postrzegane jako autorytety.

Ostatnim czynnikiem, który ma istotny wpływ na kształtowanie wizerunku miasta są komunikaty informacyjne ze środków masowego

przekazu. Media i środki masowego przekazu, tj. telewizja, radio, prasa, są często głównym źródłem informacji o mieście dla mieszkańców. Dlatego w interesie władz lokalnych powinno leżeć zapewnienie dobrego kontaktu z przedstawicielami wszystkich mediów oraz rzetelnej informacji^[15].

Kreowanie dobrego wizerunku powinno być jednym z celów strategii rozwoju miasta. Realizacja tego celu służy wzbudzeniu zainteresowania miastem, jego potencjałem i wizją rozwoju u tych odbiorców tych, których władze lokalne chcą pozyskać. Wzrost zainteresowania własnym wizerunkiem wynika również z ważnych funkcji pełnionych przez miasto ^[16]:

- Jest nośnikiem charakteru miasta i istotnym czynnikiem wpływającym na decyzje wyboru, np. miejsce inwestycji, miejsce odpoczynku, zamieszkania, studia itp.
- Wizerunek, oprócz realnych korzyści, daje mieszkańcom, turystom i innym użytkownikom miejskich produktów dodatkowe korzyści, tj. prestiż związany z uczestnictwem w ważnym wydarzeniu kulturalnym organizowanym w mieście, spędzaniem wakacji w znanym kurorcie itp.
- Pozytywny wizerunek przyczynia się do ogólnego zaufania do władz miejskich, jako głównej strony odpowiedzialnej za zapewnienie odpowiedniego poziomu urzędników miejskich. Sprzyja to tworzeniu pewnego rodzaju przywiązania mieszkańców i turystów np. do konkretnych miejskich produktów, symboli związanych z miastem czy innymi elementami miasta (funkcja budowania lojalności).
- Wizerunek może być wykorzystany jako jedno z kryteriów segmentacji rynku, umożliwiając władzom lokalnym skuteczniejsze działania promocyjne i pozwalający na lepsze opracowanie strategii marketingowej miasta.
- Stała manifestacja indywidualnych cech miasta przyczynia się do odróżnienia od miast koncesji.

Obraz pełni również funkcję stymulowania rozwoju lokalnej

gospodarki. Napływ inwestycji na dany obszar jest często wynikiem specyficznego wizerunku miasta wpisanego w świadomość społeczną.

Pozytywny wizerunek zawierający „osobowość” regionu, do którego należy wykorzystać narzędzia marketingowe dotyczące produktu, cen, dystrybucji i promocji, przyczynia się do wyraźnego wzmocnienia jego pozycji na rynku turystycznym.

Cena zapłacona przez konsumenta. Każda wycieczka do miejsca docelowego ma swoją cenę, która jest sumą kosztów podróży, zakwaterowania, wybranych usług i atrakcji. Większość miejsc docelowych oferuje produkty i odnosi się do wielu segmentów. Cena w branży turystycznej to bardzo szeroka kategoria. Zależy to od sezonu, rodzaju działalności, środka transportu, przebytych odległości, wyboru zakwaterowania i usług, a w przypadku turystyki międzynarodowej również od kursu walutowego^[17].

---

^[1] V.T.C Middleton, Marketing w turystyce, Polska Agencja Promocji Turystyki, Warszawa 1996, s. 89-91.

^[2] Tamże.

^[3] W. Gaworecki, Turystyka PWE, Warszawa 2000, s. 125.

^[4] J. Kruczała, Rozwój turystyki, PWE, Kraków 1986, s. 13.

^[5] T. Lijewski, B. Mik, Geografia polskiej turystyki, PWE, Warszawa 1998, s. 13.

^[6] Ks. Rogalewski, Montażu ..., op.cit., s. 13.

^[7] V.T.C. Middleton, Marketing w ..., op.cit., Warszawa 1996, s. 90.

[8] G. Gołębowski (red.), Kompendium wiedzy o turystyce, PWN, Poznań 2002, s.126.

[9] V.T.C. Middleton, Marketing w ..., op.cit., s. 90.

[10] Ks. Rogalewski, Rozwój turystyki, op. cit. s. 37.

[11] A. Łuczak, Wizerunek miasta, „Samorząd terytorialny”, nr 1-2, 2001, s. 85.

[12] K. dzienna, Zarządzanie rozwojem lokalnym, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Sulechów 2003, s.14.

[13] Tamże, s. 15.

[14] A. Łuczak, Obraz miasta, op.cit., s. 87.

[15] Tamże, s. 88-89.

[16] Tamże, s. 89.

[17] V.T.C. Middleton, Marketing w ..., op.cit., s. 91.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Pojęcie produktu w turystyce

Praca magisterska

Produkt w ujęciu marketingowym jest przedmiotem każdej

transakcji kupna lub sprzedaży ^[1]. Produkt turystyczny to wszystko, co jest kupowane w celu zaspokojenia potrzeb i preferencji związanych z czasową zmianą miejsca pobytu na cele turystyczne ^[2].

Punktem wyjścia dla projektowania produktu są przede wszystkim miejsca docelowe. Identyfikacja motywów podróży dowodzi, że ludzie podróżują, aby zaspokoić swoje potrzeby ^[3]:

- wypoczynek w atrakcyjnym środowisku naturalnym (np. nad morzem)
- poznawanie ciekawych objawień iskier naturalnych (np. wulkanów, wodospadów)
- korzystanie z dóbr kultury (np. teatry, galerie, muzea)
- zaspokajanie potrzeb religijnych (np. pielgrzymki do miejsc świętych)
- poprawa zdrowia (np. wycieczki do uzdrowisk)
- udział w wielkich wydarzeniach, uroczystościach i wydarzeniach
- Wizyty krewnych i przyjaciół
- Nauka i studia
- ekonomiczne i zawodowe.

Koncepcję marketingową produktu, przedstawiającą przedmiot transakcji w inny sposób niż inni autorzy, podaje Philip Kotler. Zakłada on, że produkt jest „(...) wszystko, co można uznać za zaspokojenie potrzeb i preferencji. Produktem może być osoba, miejsce, organizacja lub idea” ^[4] Udając się do regionu lub atrakcyjnej miejscowości turystycznej „nabywa.

Miejsce o specyficznych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i leczniczych.

Produkt turystyczny, w węższym znaczeniu, to wszystko, co turysta kupuje, w szerszym znaczeniu – to, co turysta

wykorzystuje podczas podróży i pobytu w miejscu docelowym [\[5\]](#).

Turysta, przebywając poza miejscem stałego zamieszkania, odczuwa szereg potrzeb, zarówno podstawowych (głód, schronienie), jak i dodatkowych, np.: potrzebę poznania, odpoczynku, przeżycia czegoś fascynującego. Aby sprostać tym wszystkim wymaganiom, konieczne jest stworzenie kompleksowej oferty, która wykracza poza walory turystyczne. Produkt turystyczny powinien składać się z: [\[6\]](#)

- atrakcje turystyczne destynacji, tj. środowisko naturalne, klimat, ukształtowanie terenu, zabytki architektury, kultura mieszkańców itp.
- infrastruktura miejsca docelowego, tj. baza noclegowa i żywieniowa, towarzysząca AZA, placówki usługowe itp.
- dostępność miejsca docelowego, tj. szlaki komunikacyjne, środki transportu itp.
- obraz destynacji, czyli opinia i idea destynacji w świadomości turystów
- Cena ściśle związana ze standardem i rodzajem świadczonych usług, trendami w modzie, porą roku.

Produkty turystyczne można podzielić na dwie kategorie: [\[7\]](#)

1. proste produkty, które obejmują: pojedynczą usługę lub przedmiot (lub obiekt, zdarzenie)
2. produkty złożone z mniej lub bardziej prostych produktów, do których należą: impreza, szlak, miejsce (kraj, region, województwo, gmina, powiat, miasto).

W marketingu terytorialnym miasto jest określane jako megaprodukt [\[8\]](#). Stanowi on Powiązane i ustrukturyzowane formy produktów materialnych i niematerialnych, dostępne w mieście dla jego różnych użytkowników, które przy okazji konsumpcji poszczególnych produktów pozwalają uzyskać dodatkową korzyść.

Elementami mega-produktu są „wizerunek” miasta, trendy kulturowe, klimat dla przedsiębiorczości, zdolność do samoorganizacji, system komunikacji i jakość rozwoju.

---

[1] S. Bąk, Marketing w gospodarce turystycznej, WSHiT, Częstochowa 2000, s. 18.

[2] J. Diett, Uwarunkowania obsługi turystycznej, PWN, Warszawa 1979, [w:] S. Bąk, Marketing w gospodarce turystycznej WSHiT, Częstochowa 2000, s. 18.

[3] W. Gaworecki, Ekonomia i organizacja turystyki, PWN, Warszawa 1982, s. 17-18.

[4] P.H. Kotler, Marketing: analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola, Gebethner, Warszawa 1994, s.400

[5] J. Altkorn, Marketing w turystyce PWN, Warszawa 1997, s. 97.

[6] V.T.C Middleton, Marketing w turystyce, Polska Agencja Promocji Turystyki, Warszawa 1996, s. 89-91.

[7] J. Kaczmarek, A Stasiak, Produkt turystyczny, czyli jak organizować poznawanie świata, Wyd. Uniwersytet Łódzki, Łódź 2002, s. 26.

[8] T. Markowski, Zarządzanie rozwojem miast, PWN, Warszawa 1999, s. 224.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Z cyklu muzeum po polsku: witaj w królestwie żab!

Jedni się ich boją, drudzy lekceważą, inni okrutnie pozbywają się ich pod kołami swojego samochodu po to, by dzieci mogły urządzić im godny pogrzeb – ba, w końcu baśnie głoszą, że pocałunek zamieni je w księcia. Żaby, żabki, żabeczki, ropuchy bo to o nich mowa, doczekały się należytego im szacunku i znalazły swoje miejsce w muzeum.

Pewnie większość z nas zapytana o to, jak kojarzy im się muzeum odpowiedziałaby „Nudne, zakurzone, stare, związane z historią”. **I tu większość popełniłaby błąd, bo o to w Kudowie Zdrój powstało pierwsze w Polsce Muzeum Żab!** Zresztą trudno tego miejsca nie nazywać „Królestwem Żab”, jest to zapewne jedno z nielicznych (o ile nie jedyne) miejsc, gdzie turyście na „dzień dobry”, nakazuje się, by uważał na zielone płazy. Tuż obok siedziby Dyrekcji Parku Narodowego Gór Stołowych znajduje się bowiem znak drogowy z napisem „uwaga na żaby”. To właśnie tu możemy spotkać ropuchę szarą, zieloną, żabę wodną i trawną.

Wracając jednak do samej żabiej ekspozycji, należałoby wspomnieć, że muzeum powstało w 2002 roku, a jego celem było zebranie przedmiotów codziennego użytku, które związane są z wizerunkiem żab, brzmi zabawnie, ale gwarantujemy, że wizyta w muzeum jest nietypowa i ciekawa. Muzeum nie powstało tylko i wyłącznie dla rozrywki – ma również uświadomić społeczeństwo o potrzebie ochrony płazów i przedstawić działania, które zostały podjęte na rzecz ratowania żab.

Skarbem muzeum są nietypowe przedmioty przypominające żaby. Będziecie zaskoczeni tym, co zobaczycie. Nie spodziewacie się

zapewne, że jest aż tyle przedmiotów powstałych na cześć żaby. Znajdziemy tu mydelniczki, maski do nurkowania, broszki, skarbonki, popielniczki i inne. Co ciekawe, eksponaty nie pochodzą jedynie z Polski, ale z 20 innych krajów i 6 kontynentów. Nic dziwnego, że muzeum chwali się ilością ponad 3000 eksponatów, a zbiór ten wciąż się powiększa, ponieważ ludzie zachwyceni ideą całego przedsięwzięcia chętnie przekazują swoje żabie przedmioty muzeum. A może i Ty masz w domu porcelanową ropuchę bądź talerzyk z żabim motywem?

INFORMACJE PRAKTYCZNE

- **Informacje na temat lokalizacji muzeum oraz godzin otwarcia** znaleźć można na stronie **Parku Narodowego Gór Stołowych**

Muzeum jest bezpłatne

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Spływy kajakowe jako atrakcja turystyczna

Spływy kajakowe od dawna cieszą się popularnością jako forma aktywnego wypoczynku, która umożliwia bliski kontakt z naturą, a także stanowi atrakcyjną propozycję turystyczną dla osób poszukujących przygody i relaksu. W Polsce, ze względu na liczne rzeki, jeziora i malownicze krajobrazy, spływy kajakowe stały się jedną z ulubionych form rekreacji, przyciągając zarówno doświadczonych kajakarzy, jak i tych, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z tą formą aktywności.

Jednym z najbardziej znanych miejsc do organizacji spływów kajakowych jest rzeka Krutynia, położona na Mazurach. Krutynia to jedna z najpiękniejszych tras kajakowych w Europie, licząca około 100 km długości. Trasa wiedzie przez liczne jeziora, rezerваты przyrody i malownicze zakątki, oferując uczestnikom niezapomniane wrażenia. Spływ Krutynią to nie tylko przygoda na wodzie, ale również okazja do obcowania z dziką przyrodą. Uczestnicy spływu mogą spotkać rzadkie gatunki ptaków, takie jak bocian czarny, bielik, czy zimorodek, a także zobaczyć różnorodne rośliny wodne, które tworzą wyjątkowy ekosystem rzeki. Rzeka ta, mimo że w niektórych miejscach bywa rwąca, jest na tyle bezpieczna, że nadaje się także dla rodzin z dziećmi, co czyni ją uniwersalną atrakcją turystyczną.

Innym popularnym kierunkiem spływów kajakowych jest rzeka Czarna Hańcza na Suwalszczyźnie. Spływ tą rzeką to prawdziwe wyzwanie dla bardziej doświadczonych kajakarzy, ze względu na liczne zakręty i zmienne warunki wodne. Trasa Czarną Hańczą jest również znana z przepięknych krajobrazów, które obejmują Puszcze Augustowską oraz malownicze jeziora, takie jak Wigry. Spływ tą rzeką dostarcza wyjątkowych przeżyć, szczególnie gdy kajakarze przepływają przez spokojne, lustrzane powierzchnie jezior, by następnie zmierzyć się z szybszymi odcinkami rzeki.

Dla osób poszukujących bardziej ekstremalnych wrażeń, interesującą opcją mogą być spływy na rzece Dunajec w Pieninach. Dunajec słynie z rwącego nurtu i stromych wąwozów, co czyni go idealnym miejscem dla osób szukających mocnych wrażeń. Spływ Dunajcem to także okazja do podziwiania jednych z najpiękniejszych krajobrazów w Polsce, w tym słynnych Trzech Koron oraz Sokolicy. W przeciwieństwie do spokojnych spływów po jeziorach i leniwie płynących rzekach, Dunajec wymaga od uczestników większych umiejętności i szybkich reakcji, co dodaje temu doświadczeniu elementu ekscytacji i adrenaliny.

Nie tylko w Polsce spływy kajakowe cieszą się popularnością. W Europie można znaleźć wiele miejsc, które oferują równie fascynujące trasy kajakowe. Na przykład w Norwegii, fiordy są

doskonałym miejscem na spływy kajakowe, łączącym spektakularne widoki skalnych klifów z krystalicznie czystą wodą. Podczas takiego spływu można nie tylko podziwiać majestatyczne krajobrazy, ale także spotkać dzikie zwierzęta, takie jak orki, które często pojawiają się w fiordach. Kajakarstwo w Norwegii to także możliwość doświadczenia surowej, dzikiej przyrody, która zachwyca swoją pierwotnością.

W Ameryce Północnej spływy kajakowe na rzece Colorado są jedną z najpopularniejszych atrakcji turystycznych. Colorado przepływa przez Wielki Kanion, oferując niezwykle widowiskowe trasy, które są jednocześnie wyzwaniem ze względu na silne prądy i szybkie zmiany poziomu wody. Spływ przez Wielki Kanion to nie tylko przygoda, ale również spotkanie z jedną z najbardziej imponujących formacji geologicznych na świecie. Rzeka Colorado zapewnia kajakarzom zarówno intensywne przeżycia związane z pokonywaniem trudnych odcinków, jak i chwile spokoju, gdy rzeka wpływa do szerszych, bardziej spokojnych dolin.

W Australii natomiast spływy kajakowe po rzece Franklin na Tasmanii uchodzą za jedne z najdzikszych i najbardziej surowych tras na świecie. Franklin River jest znana ze swojej trudności, a także piękna otaczającej ją przyrody. Spływ tą rzeką wymaga doskonałego przygotowania i doświadczenia, ponieważ uczestnicy muszą radzić sobie z licznymi przeszkodami, takimi jak wodospady, wiry i trudne do przewidzenia warunki pogodowe. Pomimo trudności, spływ Franklin River jest uważany za jedno z najbardziej satysfakcjonujących doświadczeń kajakowych, oferując kajakarzom możliwość obcowania z nietkniętą ludzką ręką naturą.

Na całym świecie spływy kajakowe zyskały na popularności nie tylko jako forma aktywnego wypoczynku, ale również jako sposób na eksplorację trudno dostępnych miejsc i nawiązanie bliższego kontaktu z przyrodą. W czasach, gdy coraz więcej osób szuka alternatyw dla masowej turystyki i pragnie doświadczyć

autentycznych przygód, spływy kajakowe oferują wyjątkową możliwość odkrywania świata z perspektywy, której nie da się doświadczyć na lądzie.

W kontekście turystyki, spływy kajakowe mają także znaczenie gospodarcze, przyczyniając się do rozwoju lokalnych społeczności, które mogą czerpać korzyści z rosnącego zainteresowania tą formą rekreacji. Organizatorzy spływów, wynajem kajaków, usługi przewodnickie, a także infrastruktura turystyczna, taka jak noclegi, gastronomia i transport, to tylko niektóre z sektorów, które korzystają na rosnącej popularności kajakarstwa. Dla wielu regionów, szczególnie tych mniej rozwiniętych, spływy kajakowe stanowią istotny element strategii rozwoju turystyki, przyciągając turystów zarówno z kraju, jak i z zagranicy.

Spływy kajakowe są również atrakcyjne z punktu widzenia ekologii i zrównoważonego rozwoju. W przeciwieństwie do wielu innych form turystyki, kajakarstwo ma stosunkowo niski wpływ na środowisko naturalne, o ile jest odpowiednio zarządzane. Właściwe praktyki, takie jak dbanie o czystość rzek i jezior, unikanie zakłócania życia dzikich zwierząt oraz szacunek dla przyrody, są kluczowe dla zachowania miejsc, w których odbywają się spływy kajakowe, w nienaruszonym stanie dla przyszłych pokoleń.

Spływy kajakowe, będąc jednocześnie formą aktywnego wypoczynku, przygody i bliskiego kontaktu z naturą, stanowią cenną atrakcję turystyczną, która przyciąga coraz większe rzesze turystów. Od spokojnych, rodzinnych wypraw po malowniczych rzekach, po ekstremalne spływy po rwących górskich potokach, kajakarstwo oferuje coś dla każdego, bez względu na wiek czy poziom doświadczenia. To właśnie ta różnorodność sprawia, że spływy kajakowe są tak popularne i że ich rola w turystyce będzie prawdopodobnie rosła w nadchodzących latach.

Kajakiem przez Wielkopolską – spływ Rurzycą

Rurzyca to niewielka – ok. 25 km długości – ale bardzo urokliwa rzeczka. **Przepływa w całości niemal dzikimi terenami leśnymi**, łącząc jednocześnie sześć polodowcowych długich i wąskich jezior rynnowych, o bardzo stromych brzegach. Dzięki temu stanowi atrakcyjny i piękny szlak kajakowy. W 1978r. Rurzycą spłynął kajakiem ksiądz kardynał Karol Wojtyła, co upamiętnia niewielki pomnik nad jeziorem Krąpsko Średnie. W nawiązaniu do tego wydarzenia, w 1993 szlakowi nadano imię Jana Pawła II.

Źródło rzeki znajduje się w trudno dostępnym rezerwacie przyrody Diabli Skok, na północnym brzegu jeziora Krąpsko Małe. W tym bukowym lesie istnieje ponad trzydzieści oczek, do których woda przesącza się spod warstw piachu i żwiru, by zaraz potem połączyć się w wątki strumyczek i w końcu przedrzeć przez mchy do jeziora.

Poza Diablím Skokiem rzeka przepływa przez rezerваты przyrody: Dolina Rurzycy, Wielkopolska Dolina Rurzycy i rezerwat Smolary. Płynąc szlakiem możemy również podziwiać rynnowe jeziora: Trzebieszki, Krąpsko Górne, Krąpsko Średnie, Dąb. Rurzyca łączy jeziora przepięknymi przesmykami – **jest to raj dla fotografów**, miłośników pierwotnej przyrody, jak również dla ornitologów.

Większość spływów zaczyna się w osadzie Trzebieszki, 200m od Restauracji Trzebieszki przy wypływie Rurzycy z jeziora Krąpsko Długie. **Warto również popłynąć w górę rzeki**, przez Krąpsko Długie i Małe, aby dotrzeć do źródeł rzeki – Diabiego Skoku i zobaczyć ten tajemniczy zakątek. Koniec szlaku znajduje się w miejscowości Krępsko – najdogodniej zakończyć spływ wpływając do Gwdy i popłynąć 500m z nurtem do Baru Pod Słoniem gdzie można zjeść obiad godny kajakarza. Dostępne jest tu również pole namiotowe.

Szlak również można podzielić na dwa dni, zatrzymując się na stancy Wrzosa. Dawniej była to harcerska stanica, którą obecnie administruje Nadleśnictwo Płytnica (nocleg tylko pod namiotami). Stanica jest pięknie położona – na wzgórzu, w zakolu rzeki. Warto się tam zatrzymać na chwilę, chociażby po to, aby zażyć kąpieli nad brzegiem jeziora.

PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI: Aby pokonać cały szlak potrzebujemy około **5-7 godzin** w zależności od stopnia zaawansowania kajakarzy i chęci poznawczych uczestników :). Jest to szlak łatwy, bez większych przeszkód w nurcie, poza 2 przenoskami pod koniec spływu przy starej lemieszarni i młynie.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Kajakiem przez Bydgoszcz i okolice

Czym może pochwalić się Bydgoszcz?

Stare Miasto, zielona Wyspa Młyńska ze Spichrzami i Młynem Rothera, wpadająca w oko rzeźba „przechodzący przez rzekę”... Nie da się jednak ukryć, że Bydgoszcz i najbliższe okolice bardzo wiele uroku zyskują dzięki... wodzie!!! A tej jest tutaj pod dostatkiem – przez centrum przepływa Brda, wschodnie przedmieścia leżą w sąsiedztwie zakola Wisły, w zachodnich dzielnicach swój początek ma natomiast nowa oraz zabytkowa część Kanału Bydgoskiego, który zbiega się dalej z kanałem Górnonoteckim.

Wszystkie te rzeki i kanały tworzą Bydgoski Węzeł Wodny.

Ciekawe? Co ciekawsze, większość z tych dróg wodnych można pokonać kajakiem!!!

KAJAKIEM? ALE JAK?

Na przykład **biorąc udział w cyklicznych spływach kajakowych**, organizowanych przez Sekcję Turystyki Kajakowej LOTTO-Bydgoscia-WSG-Bank Pocztowy. Dwa z nich są nastawione na promowanie i poznawanie właśnie Bydgoskiego Węzła Wodnego:

- **Spływ odrodzonym Kanałem Bydgoskim** – wybudowany w 1774 roku Kanał Bydgoski nazwany był przez króla Prus Fryderyka II /Wielkiego/ „Cudownym dziełem czasu”. Kanał łączy Wisłę z Odrą, a swój początek bierze w zachodnich dzielnicach Bydgoszczy. Obecnie w dobie zaniechania transportu rzecznoego służy głównie do celów turystycznych, a stara jego odnoga stanowi chlubę miasta Bydgoszczy, jest miejscem odpoczynku i rekreacji lokalnej ludności.

Organizowane przez Sekcję Turystyki Kajakowej LOTTO-Bydgoscia-WSG-Bank Pocztowy spływy są zazwyczaj podzielone na trzy odcinki, trwają 3 doby i prowadzą przez Kanał Bydgoski, Kanał Górnonotecki i jeden z odcinków Brdy. Jeżeli taka dawka wiosłowania wydaje się komuś zbyt duża, można spłynąć tylko na wybranym etapie. W spływie organizowanym przez Sekcję Turystyki Kajakowej LOTTO –Bydgoscia – WSG – Bank Pocztowy warto wziąć udział, bo **oprócz wiosłowania i podziwiania urokliwych widoków, na uczestników czeka wiele atrakcji**: w ubiegłych latach były to prelekcje dotyczące napotkanych po drodze zabytków hydrotechnicznych, zwiedzanie Bydgoszczy, Nakła i innych ciekawych miejsc w okolicy, czy wizyta w lokalnych muzeach. Spływ odbywa się zazwyczaj na przełomie kwietnia i maja.

>> aktualnych informacji na temat daty najbliższego spływu udziela komandor spływu

- **Spływ Leona Wyczółkowskiego** – drugim, organizowanym przez Sekcję Turystyki Kajakowej LOTTO – Bydgoscia – WSG – Bank Poczty, jest spływ kajakowy Śladami Leona Wyczółkowskiego. **Spływ prowadzony jest przez przepiękny odcinek rzeki Brdy** (jednej z ciekawszych w Europie) i odbywa się zazwyczaj w sierpniu.

>> aktualnych informacji na temat daty najbliższego spływu udziela komandor spływu

A PŁYWANIE „NA WŁASNĄ RĘKĘ”?

Wszystkie drogi Bydgoskiego Węzła Wodnego, a więc Kanał Bydgoski, Kanał Górnonotecki, zakole Wisły na wysokości Bydgoszczy, płynący w okolicach Bydgoszczy odcinek Brdy, **można pokonać kajakiem samodzielnie**. W Bydgoszczy i okolicach funkcjonują wypożyczalnie kajaków – ich właściciele, oprócz wypożyczenia sprzętu pływackiego, na pewno udzielą szczegółowych rad i wskazówek co do miejsca rozpoczęcia spływu oraz stopnia trudności poszczególnych odcinków.

PRAKTYCZNE WSKAZÓWKI

- Spływy organizowane przez Sekcję Turystyki Kajakowej LOTTO – Bydgoscia – WSG – Bank Poczty są skierowane nie tylko dla członków sekcji, ale także dla mieszkańców miasta Bydgoszczy oraz turystów z Polski i zagranicy. Wziąć w nich udział może więc każdy, kto tylko ma na to ochotę. Spływy są odpłatne dla osób spoza sekcji. Każdy ze spływów poprzedzany jest informatorem, w którym zawarte są szczegółowe informacje na temat spływu oraz możliwości wypożyczenia kajaków.
- Osoby, które planują zorganizować spływ „na własną rękę” powinny skontaktować się z jedną z lokalnych wypożyczalni kajaków. Właściciele wypożyczalni udzielą informacji na temat poszczególnych odcinków Bydgoskiego Węzła Wodnego oraz poradzą, w którym miejscu najlepiej rozpocząć spływ.
- Informacje na temat wypożyczalni kajaków można znaleźć

na turystycznej stronie www województwa.

Polecamy [prace dyplomowe z turystyki](#)

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Funkcjonowanie produkcji turystycznej

Na koniec warto jeszcze przybliżyć zagadnienie produkcji turystycznej wynikające z przedstawionej wcześniej behawioralnej definicji produktu turystycznego, które może mieć też związek z przedstawioną wcześniej koncepcją transformacji turystycznej. Produkt turystyczny jest rezultatem skomplikowanego procesu produkcji.

Tablica 9 streszcza proces oraz podaje przykłady dla każdego etapu. Mimo, iż listy są relatywnie długie nie są one wyczerpujące.

Tablica 9. Funkcjonowanie produkcji turystycznej

Wstępny wkład (Zasoby)	Pośrednie wkłady (Udogodnienia)	Pośrednie wyjścia (Usługi)	Ostateczne wyroby końcowe (Doświadczenia)

Ziemia Praca Woda Produkcja rolna Paliwo Materiały budowlane Kapitał	Parki Kurorty Rodzaje transportu Muzea Sklepy z rękodziełem Centra konferencyjne Hotele Restauracje Wypożyczalnia samochodów	Zwiedzanie parku Usługi przewodniczące Występy kulturalne Konferencje Występ Zakwaterowanie Posiłki Festiwale i wydarzenia rozrywkowe	Rekreacja Kontakty społeczne Edukacja Relaks Wspomnienia Kontakty biznesowe

Źródło: Opracowanie na podstawie S.L.J. Smith, op. cit., s. 591.

Proces rozpoczyna się wstępnym wkładem zasobów, surowców i innych komponentów takich jak materiały konstrukcyjne, paliwo oraz produkt gospodarczy, aby stworzyć dogodności i wyposażenie niezbędne w przemyśle turystycznym. Są one później zmieniane dzięki dodatkowemu przetwarzaniu, produkcji oraz konstruowaniu przez pośrednie (przetworzone) wkłady lub udogodnienia turystyczne. Pośrednie wkłady zawierają takie atrakcje jak parki narodowe, muzea, galerie, miejsca historyczne oraz centra konferencyjne jak i narzędzie wspomagające turystykę i udogodnienia jak hotele, restauracje, sklepy z pamiątkami, firmy wypożyczające samochody. Te pośrednie wkłady są później dalej uszlachetniane przez ekspertyzy kierownicze, serwisy techniczne, grafiki, pakowanie w pośrednie wyroby końcowe.

Pośrednie wyroby końcowe to te usługi, które normalnie są powiązane z przemysłem turystycznym jak pomieszczenie handlowe, usługi turystyczne, obsługa posiłków oraz festiwali. Na tym etapie, produkt turystyczny jest wciąż faktycznie tylko potencjalnym towarem. Pokoje mogą być oferowane przez hotel, ale niekoniecznie muszą stać się częścią produktu

doświadczenia turysty – dopóki gość nie pozostanie w pokoju. Jedzenie w restauracji nie musi stać się posiłkiem dopóki nie zostanie zamówione, ugotowane, skonsumowane. Obsługa przemysłu turystycznego musi zostać wypróbowana przez konsumenta, aby stworzyć ostateczny wyrób końcowy – doświadczenie osobiste. Na etapie końcowym, turysta użytkuje wyroby końcowe (usługi), aby wygenerować ostateczny wyrób końcowy: nienamacalne, ale wysoko cenione doświadczenie, jak rekreacja, biznes i kontakty społeczne^[1].

Proces produkcji precyzuje dwie specjalne cechy produktów turystycznych. Pierwsza to fakt, że wartość jest dodana na każdym etapie procesu produkcji. Wartość dodana jest różnicą pomiędzy kosztami produkcji na którymkolwiek z podanych etapów a tym ile konsument jest skłonny zapłacić. Druga – konsument jest integralną częścią procesu produkcji. Element, jakim jest produkt podstawowy jest włączony w produkt ogólny we wkładzie wstępnym i stadium pośrednim wkładu. Obsługa i gościnność są dodane jako wkłady pośrednie i przechodzą w fazę właściwego wyjścia. Wreszcie zaangażowanie i wolność wyboru zamieniają pośrednie wyjścia w doświadczenia fazy ostatecznych produktów^[2].

Struktura produktu turystycznego jest skomplikowana i jest rezultatem skomplikowanego procesu produkcji. Produkcja towaru turystycznego zaczyna się wraz z produktem podstawowym, który jest namacalny i kontrolowany w dużym stopniu przez planowanie i proces zarządzania. W kolejnym etapie elementy obsługi, gościnność, wolność wyboru i wreszcie zaangażowanie osobiste konsumenta są dodane do powstającego produktu. W ostatecznej analizie, produkt turystyczny i proces są nierozzerwalne.

Zdaniem A. Nowakowskiej „kompleks walorów i usług pozwoli stworzyć i oferować różnego typu produkty turystyczne. Winny one posiadać swoją specyfikę i różnić się od ofert konkurencyjnych gmin”^[3]. Uwzględniając naturalne predyspozycje obszaru, które wynikają z istniejących warunków

przyrodniczych, wybrane muszą zostać takie formy ruchu i oferowane takie rodzaje produktu turystycznego, które w możliwie najbardziej optymalny sposób okażą się atrakcyjne dla wybranych segmentów rynku, a jednocześnie mieścić się będą w istniejących ograniczeniach^[4].

Utrzymanie się produktu na rynku jest zależne zarówno od stałego dostosowania do potrzeb i wymagań konsumentów, jak też od formułowania interesującej oferty produktowo – cenowej, sprawnej promocji i dystrybucji. Kształtowanie polityki produktu w skali regionu sprowadza się do^[5]:

- Wykorzystania istniejących na danym terenie walorów turystycznych;
- Dostosowania do istniejących walorów form ruchu turystycznego;
- Oferowania w miarę możliwości szerokiego i zróżnicowanego wachlarza usług komplementarnych dostosowanych do walorów preferowanych form organizacyjnych turystyki;
- Stworzenia dobrych, ogólnych warunków pobytu w zakresie usług komunalnych, bezpieczeństwa, higieny, opieki lekarskiej, czystości środowiska itp.

Oferta turystyczna winna mieć jeszcze jedną ważną cechę, aby stać się pełnowartościowym produktem w sensie marketingowym – coś, co będzie ją odróżniało od dziesiątek podobnych ofert. W terminologii fachowej to coś określa się jako unikalną cechę oferty (ang. Unique Selling Proposition – USP)^[6]. Wyróżnikiem w turystyce najczęściej okazują się atrakcje środowiska i miejsca docelowego. Jeśli rozpatrujemy produkt turystyczny jako wiązkę różnych elementów, które wzajemnie się uzupełniają i składają się z dóbr naturalnych i stworzonych przez człowieka, należy stwierdzić, że główny punkt ciężkości decydujący o tym, że w danym miejscu można rozwijać działalność w turystyce, spoczywa na walorach obszaru, zarówno naturalnych, jak też antropogenicznych. Istnieje ścisły

związek między komponentami produktu turystycznego a określoną przestrzenią geograficzną, co odzwierciedlają przepływy turystów do obszarów turystycznych^[7].

Ponadto trzeba uwzględniać zachodzący w gospodarce proces globalizacji, który zdaniem A. Nowakowskiej „(...) obejmie sferę świadczenia usług turystycznych, ale wydaje się, że ze względu na istotę i cel wyjazdów turystycznych unifikacja będzie dotyczyć poziomu i jakości świadczenia usług, cen produktów turystycznych, nie obejmie natomiast specyfiki produktów turystycznych wynikającej z istniejącego różnicowania przyrodniczego, kulturowego, obyczajowego poszczególnych krajów i regionów świata”^[8].

W praktyce działania podmiotów gospodarki turystycznej, a także innych organizacji, czy instytucji odpowiedzialnych, czy też współuczestniczących w procesie kreowania produktu turystycznego obszaru oznacza to potrzebę jego analizowania także w tym przekroju wymienionych poziomów. Jest to związane ze zmiennością potrzeb odwiedzających i stworzeniem możliwości realizacji celów wyjazdów turystycznych, komplementarnym i substytucyjnym charakterem produktu i rosnącą konkurencją innych obszarów^[9], ale także z pozostałymi elementami strategii marketingowej stosowanej w obszarze.

---

^[1] S.L.J. Smith, The Tourism Product, Annals of Tourism Research, Vol. 21, s. 591 – 592.

^[2] Tamże.

^[3] A. Nowakowska, Marketing w..., op. cit., s. 103.

^[4] Tamże.

^[5] Tamże, s.102.

[6] B. Kwarciak, O szczególnej roli produktu w promocji turystyki, w: Marketing turystyki. Wybrane zagadnienia, AVSI, Instytut Turystyki, Kraków 1999, s. 152; G. Krzykowski, M. Lechicka – Kostuch, M. Łuczak, Zamek w Malborku unikalną cechą produktu turystycznego obszaru, w: Zamki gotyckie na szlakach turystycznych Pomorza, Kujaw, Warmii i Mazur, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Gdańsk 2002, s. 127 – 128.

[7] Strategia kształtowania produktu turystycznego..., op. cit., s. 8.

[8] A. Nowakowska, Współczesne problemy..., op. cit., s. 93.

[9] „W teorii ekonomicznej problem konkurencyjności początkowo odnoszony tylko do podmiotów gospodarczych z czasem zaczął dotyczyć także przestrzeni i w ten sposób został podjęty w skali regionów i państw. Konkurencyjność regionu turystycznego można przez analogię traktować jako zdolność do przeciwstawiania się konkurencji innych regionów turystycznych” [I. Jędrzejczyk, Jakość jako czynnik budowy przewagi konkurencyjnej na rynku turystycznym, w: Kierunki rozwoju badań naukowych w turystyce, pod, red. G. Gołembskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, s. 26].

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Infrastruktura i usługi

miejsca docelowego

Całą infrastrukturę turystyczną można podzielić na techniczną i społeczną^[1].

Przykładem infrastruktury technicznej są: drogi; szlaki turystyczne; górskie koleje linowe; wyciągi narciarskie; lotniska turystyczne; żegluga turystyczna; specjalistyczne urządzenia obiektów uzdrowiskowych; sieć hotelowa; sieć zakładów gastronomicznych itp.

Sieć hotelową obszaru tworzą zgodnie z Ustawą o usługach turystycznych następujące rodzaje obiektów hotelarskich^[2]: hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska i pola biwakowe, a także inne obiekty świadczące usługi hotelarskie zgodnie z minimum ustawowym.

Bazę gastronomiczną, wykorzystywaną na potrzeby ruchu turystycznego, można podzielić na ogólnodostępną (otwartą) i środowiskową (zamkniętą)^[3]. Podstawowym rodzajem urządzeń są zakłady typu żywieniowego, które prowadzą sprzedaż wszystkich rodzajów potraw i napojów, takie, jak: restauracje, jadłodajnie, bary szybkiej obsługi, bary uniwersalne, bistra, bary mleczne itp. Wśród zakładów gastronomicznych o charakterze uzupełniającym zaliczamy: kawiarnie, bary kawowe, herbaciarnie, cukiernie, cocktail – bary, winiarnie, itp. Elementem bazy gastronomicznej są także punkty gastronomiczne – bufety, smażalnie, pijalnie i lodziarnie.

Zgodnie z podziałem Głównego Urzędu Statystycznego placówki gastronomiczne dzielą się na własne lub obce zakłady gastronomiczne, wśród których wyróżnia się restauracje, bary i stołówki oraz punkty gastronomiczne, takie jak: smażalnie, pijalnie, lodziarnie i bufety^[4].

Na infrastrukturę społeczną z kolei składają się^[5]: biura turystyczne; obiekty sportowe; obiekty wypoczynkowe; urządzenia rozrywkowe; informacja turystyczna itp.

Uzupełnieniem infrastruktury turystycznej będzie infrastruktura paraturystyczna (ogólna, uzupełniająca). Zaliczymy tutaj: środki komunikacji danego obszaru, podstawowe urządzenia administracyjno – usługowe, kulturalne i socjalne, a także sieć uzbrojenia technicznego terenu.

Zagospodarowanie turystyczne^[6] może być także klasyfikowane na następujące grupy^[7]: baza noclegowa służąca turystyce; baza gastronomiczna; baza towarzysząca (urządzenia turystyczne: kąpieliska, kolejki linowe, wyciągi narciarskie, szlaki turystyki pieszej, inne urządzenia i instytucje i urządzenia paraturystyczne) oraz infrastruktura transportowa – będąca elementem dostępności komunikacyjnej (sieć drogowa i transport samochodowy, transport kolejowy, transport lotniczy, żegluga śródlądowa i morska).

J. Kruczała dokonuje podziału infrastruktury i usług miejsca docelowego na dwa elementy: infrastruktura techniczna turystyczna i urządzenia turystyczne^[8]. Zdaniem autora infrastrukturę techniczną turystyczną stanowią te urządzenia infrastruktury technicznej, które umożliwiają funkcjonowanie i rozwój gospodarki turystycznej. Należą tutaj: urządzenia dla transportu i komunikacji, urządzenia energetyczne, urządzenia łączności, urządzenia umożliwiające korzystanie z niezbędnych zasobów środowiska naturalnego (szczególnie wody) oraz zabezpieczające to środowisko (np. oczyszczalnie ścieków). Urządzeniami turystycznymi są te elementy zagospodarowania turystycznego, które stanowią bazę materialną wytwarzania usług i produkcji dla zaspokojenia potrzeb turystów (baza komunikacyjna, żywieniowa, noclegowa i towarzysząca).

Według A. Król podział elementów infrastruktury turystycznej i paraturystycznej powinien być dokonany w oparciu o zaspokajane

przez te elementy potrzeby turystów. Wyróżnia się tutaj^[9]:

Instytucje i urzędnienia komunikacyjne^[10];

- Instytucje i urzędnienia zakwaterowania^[11];
- Instytucje i urzędnienia żywieniowe^[12];
- Instytucje i urzędnienia związane z ekwipunkiem turysty: osobistym, ściśle turystycznym i gospodarczym^[13];
- Instytucje i urzędnienia z zakresu kultury^[14];
- Instytucje z zakresu wychowania fizycznego i udostępniania walorów środowiska naturalnego^[15];
- Instytucje i urzędnienia z zakresu zdrowia i higieny^[16];
- Instytucje i urzędnienia z zakresu informacji, reklamy i organizacji ruchu turystycznego^[17];
- Instytucje i urzędnienia z zakresu technicznego uzbrojenia terenu, administracji, bezpieczeństwa publicznego^[18];

1. Mazur pod pojęciem zagospodarowania turystycznego albo bazy materialnej turystyki rozumie „(...) zespół obiektów i urzędzeń stanowiących wyposażenie określonego terenu, umożliwiające zaspokojenie potrzeb ruchu turystycznego”^[19]. Autor wyróżnia cztery podstawowe elementy zagospodarowania turystycznego^[20]: bazę noclegową (umożliwiającą turystom przebywanie poza miejscem stałego zamieszkania dłużej niż jeden dzień); bazę żywieniową; bazę komunikacyjną (stanowiącą o dostępności przestrzeni turystycznej oraz ułatwiającą poruszanie się w jej granicach) i bazę towarzyszącą (gwarantującą turystom pozostałe usługi).

Natomiast O. Rogalewski dzieli bazę materialną turystyki na następujące kategorie^[21]: baza komunikacyjna; baza noclegowa; baza żywieniowa^[22]; baza towarzysząca^[23] i urzędnienia

wielofunkcyjne.

Zgodnie z klasyfikacją składników produktu turystycznego według V.T.C. Middletona na infrastrukturę i usługi miejsca docelowego składają się następujące elementy^[24]:

- Baza noclegowa (hotele, wioski wakacyjne, apartamenty, wille, pola biwakowe, kempingi, schroniska, kwatery wiejskie i domy gościnne);
- Restauracje, bary i kawiarnie (począwszy od barów szybkiej obsługi do luksusowych restauracji);
- Transport w miejscu docelowym (taksówki, autokary, wynajem samochodów, wynajem rowerów oraz wyciągi narciarskie w ośrodkach sportów wodnych);
- Aktywny wypoczynek (szkółki narciarskie, szkoły żeglarskie, kluby golfowe);
- Inne oferty (kursy rękodzieła, szkoły języków obcych);
- Sieć sprzedaży detalicznej (sklepy, agencje turystyczne, pamiątki, zaopatrzenie kempingów)
- Inne usługi (zakłady fryzjerskie, informacja, wypożyczalnie sprzętu, policja turystyczna).

Na koniec warto podkreślić za W.W. Gaworeckim, „(...) że infrastrukturę turystyczną danego obszaru uzupełnia infrastruktura ogólna (paraturystyczna), stanowiąca sumę elementów, których istnienie nie zależy od rozwoju turystyki. Turystyka wpływa na nie jedynie długofalowo, powodując ich przemianę, ulepszenie lub rozwój”^[25].

---

^[1] W.W. Gaworecki, Turystyka (2003), op. cit., s. 126 – 127.

^[2] Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., Dz. U. Nr 133, poz. 884, Rozdział 5, art. 36.

^[3] T. Lijewski, B. Mikułowski, J. Wyrzykowski, op. cit., s. 204 – 205.

[4] Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim Polska Agencja Promocji Turystyki S.A., www.woj-pomorskie.pl z dnia 26.05.2004, s. 49.

[5] W.W. Gaworecki, *Turystyka* (2003), op. cit, s. 127.

[6] „Słowo zagospodarowanie ma w języku polskim dwa znaczenia. Z jednej strony, w podejściu rzeczowym, pojmowane są jako zestaw dóbr danego obszaru, a z drugiej utożsamiane bywa z działalnością i oznacza wówczas czynności zmierzające do właściwego zaopatrzenia obszaru w to, co jest potrzebne. (...) zagospodarowanie turystyczne stanowi proces przystosowania obszarów o walorach turystycznych do wykorzystania przez uczestników ruchu turystycznego. Jego efektem są zespoły wyspecjalizowanych urządzeń wchodzących w skład turystycznego potencjału technicznego, a w istocie swojej jest to działalność, którą można uznać za rodzaj czynności produkcyjnych właściwych dla gospodarki turystycznej”. [Podstawy turystyki, pod red. A. Schwichtenberga, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2000, s. 63].

[7] T. Lijewski, B. Mikułowski, J. Wyrzykowski, op. cit, s. 6-7.

[8] Por. J. Kruczała, op. cit., s. 22 – 32.

[9] A. Król, *Elementy infrastruktury turystycznej i paraturystycznej*, Instytut Turystyki, Warszawa 1978, s. 21 – 22.

[10] Wszystkie instytucje, które świadczą usługi transportowe dla turystów, usługi naprawcze środków transportu, parkingi, stacje benzynowe, przechowalnie bagażu, a także urządzenia komunikacyjne, jak drogi, pieszne szlaki turystyczne itp.

[11] To jest placówki, których podstawową funkcją jest świadczenie usług noclegowych np. hotele, pensjonaty, domy

wczasowe oraz urządzenia związane z noclegiem np. pola namiotowe itd.

[\[12\]](#) Placówki gastronomiczne i handlu spożywczego, kuchnie turystyczne, automaty do sprzedaży samoobsługowej itd.

[\[13\]](#) Placówki handlowe, placówki wypożyczania sprzętu turystycznego, placówki świadczące usługi naprawcze np. szewskie, krawieckie, sprzętu turystycznego i sportowego.

[\[14\]](#) Kina, teatry, muzea, wystawy, urządzenia do gier towarzyskich, place zabaw, muszle koncertowe, itp.

[\[15\]](#) Placówki organizujące imprezy sportowe, plaże, kąpieliska, tory saneczkowe, lodowiska, trasy narciarskie itd.

[\[16\]](#) Szpitale, sanatoria, ośrodki zdrowia oraz placówki świadczące usługi fryzjerskie, kosmetyczne, pralnie, toalety.

[\[17\]](#) Placówki informacji turystycznej, świadczące usługi przewodnickie, pośrednictwa, organizacji wyjazdów turystycznych, a także stowarzyszenia i społeczne organizacje turystyczne.

[\[18\]](#) Instytucje świadczące usługi z zakresu technicznego uzbrojenia terenu, administracji, instytucje świadczące usługi w zakresie zaopatrzenia w wodę, energię elektryczną, ogrzewania, oczyszczania, a także posterunki policji, straży pożarnej.

[\[19\]](#) Tamże.

[\[20\]](#) O. Rogalewski, op. cit., 46 – 68.

²¹ E. Mazur, op. cit, s.41.

[\[22\]](#) Urządzenia gastronomiczne, sklepy detaliczne i kioski spożywcze, zaplecze zaopatrzeniowe – produkcyjne, magazynowe i

transportowe.

[23] Urządzenia umożliwiające turystom korzystanie z walorów turystycznych danego terenu, urządzenia rozrywkowe, urządzenia usługowe, urządzenia ułatwiające uprawianie turystyki.

[24] V.T.C. Middleton, Marketing w..., op. cit, s. 90.

²⁵ W.W. Gaworecki, Turystyka (2003), op. cit, s. 127.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.